

Δ Ι Η Γ Η Μ Α

Ο ΠΑΟΥΣΙΟΣ ΠΤΩΧΟΣ

τὸ σχολαίον τὴν ἱεράν ὑποχρέωσιν ὡς ἀναπτύξῃ τὰς ψυχικὰς δυνάμεις καὶ πνευματικὰς δεξιότητας τῶν τροφίμων, ἔχει ἐξ Ἰσου καὶ τὸ καθήκον ὡς ἀναπτύξῃ καὶ τὰς σωματικὰς δυνάμεις καὶ δεξιότητας, καὶ νὰ δώσῃ εὐρωστίαν εἰς τὸ πνεῦμα, ἀλλὰ καὶ εὐεξίαν εἰς τὸ σῶμα καὶ νὰ καταστήσῃ τὸν τροφίμὸν του μίαν ἡμέραν ἄνδρα καλὸν ὡς ἀγαθὸν κατὰ τὸ ἀρχαῖον ἑκαίον λόγιον.

Αὐτὸς εἶνε ὁ ἱερός καὶ ὑψηλὸς τοῦ σχολαίου σκοπὸς εἰς τὴν πραγματικῶσιν τοῦ ὁποίου ἀρτεῖται τοῦτο ὡς ἀποδόλη.

(Ἰππεται συνέχεια)

ΑΣΤΡΟΝΟΜΙΚΑΙ ΜΕΛΕΤΑΙ

Ο ΟΥΡΑΝΟΣ

Δὲν ὑπάρχει θέμις ἐπιβλητικώτερον, εἰκὼν μεγαλοπρεπεστέρα, καὶ κάττωτρον ζωηρότερον ὅπου ὡς ἀπεικονίζονται αἱ ἰδιότητες τοῦ Δημιουργοῦ ἀπὸ τῶν ἀπέραντων καὶ ἀστερόεντων Οὐρανῶν, τοῦ ὁποίου ἀδύνατον ὡς ἀναμετρήσῃ ἢ ἐπιστήμῃ, τὰ πλάτη καὶ νὰ ἀνεύρῃ τὰς ὀχλὰς καὶ τὰ ὄρια. Πάλαι ἡ παιδικὴ τῶν λαῶν παντασία ἐναντάξτε τὸν οὐρανὸν ὡς μίαν στέγην κατεστιγμένην χρυσοῖς ἡλίοις καὶ δίκην ὁλοῦ σκεπάζουσαν τὸ γένον οἰκοδόμημα. Ἄλλ' ἀπὸ οὗτου ἡ ἐπιστήμη προώδευσε καὶ τὴν Ἀστρονομίαν τῶν ποιμένων Χαλδαίων ἀντικατέστησεν ἡ Ἀστρονομία τοῦ Κέλπυ, Γαλιλαίου καὶ Νεύτωνος αἱ ἐκτάσεις τῶν οὐρανῶν ἐξεδιπλώθησαν ἀπειροπληθεῖς. Τὸ τηλεσκοπίον ἐμυριοπλασίασε τὰ κεινὰ τῶν οὐρανεῶν στρατιῶν στέρματα. Οἱ σχεδὸν ἀφανεῖς πρὶν οὐράνεοι κόσμοι ἀπεδείχθησαν κολοσιῶν διαστάσεων. Ἐργαλεῖα ἀπαρμιλλίου λεπτότητος κατεμπτέρησαν τοὺς ὀγκύους, τὰς ἀποστάσεις καὶ τὰς τροχιάς τῶν ὑπὲρ τὰς κεφαλὰς μᾶς στρογγυλιζομένων σωματίων. Ἡ ἐπὶ τῶν ξηρῶν ἀριθμῶν καὶ τοῦ μεγενθυτικοῦ φακοῦ στήριζομένη καὶ ἐπιτελεσθεῖσα ἐπιστημονικὴ ἐργασία ἀπέδειξεν ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι γανώδης χοικῶς ἐξεταζόμενος ἐν σχέσει μὲ τὸ μέγα καὶ ἀνεξιχνίαστον βασίλειον τοῦ Μεγάλου Ρεχιδά. Καὶ ἐν πρώτοις θὰ στρέψωμεν τὴν προσοχήν μᾶς πρὸς τὸν ἥλιον τὸν μέγαν αὐτὸν τῆς ἡμέρας φωστήρα ἐν ὃ κύριος κατὰ τὴν Γραφήν ἐπαίθησεν ἵνα ἀνάσῃ τῆς ἡμέρας ὡς ἡ Σελήνη τῆς νυκτός. Τὸν ἀρχηγὸν αὐτὸν τοῦ πλανητικοῦ μᾶς συστήματος, τὸν οἰκογενειάρχην καὶ μοχλὸν πλειάδος οὐρανεῶν σωματίων ἀφαντάτως ἐπίσης ὡς καὶ αὐτὸς μεγάλων. Ὁ Δαβὶδ τὸν ἐναντάσθη ὡς ἐνδιαίτημα τῆς Θεότητος, ὡς νυμφίον ἐξερχόμενον, τῆς νυμφικῆς παστάδος καὶ ὡς γίγαντα διάσκελλίζοντα μετὰ καταπληκτικῆς ταχυτήτος καὶ εὐκλειρίας τοὺς ἀτέρμονας Οὐρανοὺς. Ἡ λαϊκὴ φαντασία ἐν αὐτῷ διαβλέπει ἕνα μικρὸν λαμπρὸν καὶ φωτεινὸν δίσκον βραδύτατα κινούμενον εἰς τὸ γύρω τῆς ἀπεῖρου μεγαλυτέρας, καὶ ἀκινήτου γῆς στερέομα καὶ τοῦ ὁποίου τὴν ἐμφάνισιν ἡ φύσις ἅλῃ χαίρειται μὲ ἀνεκλάλητα μειδιήματα καὶ ἀνεκφραστον χαρὰν καὶ εὐγνωμοσύνην. Εἰς τὸ ἐπόμενον θὰ ἴδωμεν πῶς ἡ Ἐπιστήμη μᾶς παριστα αὐτὸν.

Ἡ ἀρετὴ νικᾷ καὶ μεγαλοφυῶν καὶ μεγαλοπραγμοσύνην

Ρουσσώ.

Ἦτο μίαν φοράν ἔνεκε πτωχὸς ποῦ δὲν μπορούσε νὰ ἐξηγήσῃ πῶς τόσοι πλοῦστοι ἔχουν τόσα καὶ δὲν ἐξοδεύουν ἀλλὰ διαρκῶς ζοῦν στερημένα συνάζοντες νέα. Ἄν ἐγὼ ἦμιον σὰν καὶ αὐτοὺς θὰ ἐξόδευα ἀβέρτα ἔλεγεν. Ἐξέκονα ἀκούει μίαν ἱστορίαν ποῦ τοῦ ἔλεγεν. «Θέλεις νὰ γίνῃς πλούσιος; Νὰ ἐδῶ ἕνα πορτοφόλι μὲ ἕνα τάλληρον ἀλλὰ κάθε φορά ποῦ θὰ τὸ βγάξῃς ἀπὸ τὸ πορτοφόλι τὸ τάλληρον αὐτὸ θὰ ἀντικαθίστᾷ ἕνα ἄλλο τάλληρον καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς. Βγάλε ὅσα τάλληρα θέλεις οὕτω πῶς ἀπὸ τὸ πορτοφόλι αὐτὸ καὶ ὑπεραπέταξέ το εἰς τὸ ποτάμι. Πρὶν ὅμως τὸ ρίψῃς εἰς τὸ ποτάμι, νὰ μὴ ἐξοδεύσῃς κανένα τάλληρον, διότι τὰ ἄλλα θὰ γίνουσι πέτρες». Σὰν τραλλὸς ἀπὸ τὴν χαρὰν τοῦ ὁ πτωχὸς ἐκείνος ἀρπάξαι τὸ πορτοφόλι καὶ ἀρχίζει νὰ συναζῇ τάλληρα... Ὅλην τὴν νύκτα δὲν ἐκοιμήθη, εἶπεν νὰ βγάλῃ ὅσα βγάλῃ ἕως τὸ πρωὶ καὶ νὰ πετάξῃ ὑπεραπὸ τὸ πορτοφόλι εἰς τὸ ποτάμι καὶ νὰ ἀρχίσῃ τὴν καλοζωίαν! Ἄλλ' ἐν τῷ τρώγειν ἡ ὄρεξις! Τὸ πρωὶ ἀλλάζει γνώμην διὰ τὸ βράδυ, τὸ βράδυ διὰ τὸ πρωὶ καὶ οὕτω καθ' ἑξῆς ἐξηκολούθει νὰ σωριάξῃ χρήματα ἐπὶ σειράν ἡμερῶν καὶ νυκτῶν νησιτικῶς καὶ ἀπνός. Ἐὰν ἐπὶ γαίαν ὡς ἀγοράσῃ τροφὰς, θὰ ἐξόδευε τάλληρον καὶ ἐπομένως θὰ ἐγίνοντο ὅλα πέτρες, ἢ ἔπρεπε πρὶν νὰ πετάξῃ εἰς τὸ ποτάμι τὸ πορτοφόλι ποῦ ἐγεννοῦσε διαρκῶς ἀκόπως τάλληρα κατὰ τὴν συμφωσίαν. Οὕτε τὸ ἐν οὕτε τὸ ἄλλο ἤθελε, καὶ δι' αὐτὸ προὔτιμα νὰ σωριάξῃ τάλληρα καὶ νὰ ἐξακολουθῇ νὰ ζητιανεύῃ ξεροκόμματα φοιμὶ ἵνα μὴ ἀγοράσῃ καὶ τὰ χάσῃ ὅλα ἢ ἵνα μὴ διακοπῇ ἡ ἐργασία τοῦ γομισματόκοπελου. Ἐλησιμῶν ἡσθεσε τί ἔλεγε τότε ποῦ ἦτο πτωχὸς καὶ πῶς κατηγόρει ἐκείνους ποῦ εἶχον καὶ ἐστεροῦντο χωρὶς νὰ προσέχῃ εἰς τὸ ὅτι ἦδη αὐτὸς εἶχε γίνῃ χειρότερος... Κάποτε ἡ λογικὴ τὸν ὠθει εἰς λογικὰς ἀποφάσεις νὰ πετάξῃ τὸ πορτοφόλι ἀλλὰ τὴν τελευταίαν στιγμὴν ἀνέβαλλε. Κ' ἔτσι πεθαίνει πτωχὸς σκυμένος ἐπάνω εἰς τὴν ἀχυροστρομνὴν τοῦ καὶ σφίγγοντός τὸ πορτοφόλι εἰς τὰ παράλυτά του χέρια... Πόσοι σὰν καὶ αὐτὸν ζοῦν σήμερον; Τὶ τοὺς ὠφελουσι τὰ τάλληρα ὅταν δὲν τὰ ἀπολαμβάνουν ἀλλὰ μόνον σωριάξουν διαρκῶς ἀπὸ ταῦτα; Ἡ ἂν τὰ ἀπολαμβάνουν ἀσώτως κατὰστρέφοντες τὴν ὕλειαν τοῦ σώματος καὶ τῆς ψυχῆς;

Ἐνθα ἡ ἀρετὴ δὲν τιμαῖται ἢ καὶ οὐκ ὀμιλεῖ ἐλευθέρως.

Δημόκριτος

Ἀισχρὸν τὸ ἀπαινεῖν τὰς ἀρετὰς τῶν ἄλλων ἐν ᾧ αὐτὸς εἶναι κκός.

Δημόναξ.

Τῆς ἀρετῆς ἴδιον εἶναι νὰ μισῇ τὴν ἀδικίαν.

Κλεόθουλος.

Μεταχειρίσθητι τὴν ἀρετὴν οὐχὶ διὰ νὰ πλουτήσῃς ἀλλὰ νὰ ὠφελήσῃς.

Ἰδύμιος.

Ὁ Χρηστὸς ἀνὴρ ποτὲ δὲν μισεῖ.

Μένανδρος.